Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

18. oktober 2017 *

»Præjudiciel forelæggelse – socialpolitik – direktiv 76/207/EØF – ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og erhverv – forskelsbehandling på grundlag af køn – optagelsesprøve til en medlemsstats politiskole – denne medlemsstats lovgivning, som pålægger alle ansøgere til denne optagelsesprøve et krav om minimumshøjde«

I sag C-409/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Symvoulio tis Epikrateias (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Grækenland) ved afgørelse af 15. juli 2016, indgået til Domstolen den 22. juli 2016, i sagen

Ypourgos Esoterikon,

Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton

mod

Maria-Eleni Kalliri,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommerne C.G. Fernlund, J.-C. Bonichot, S. Rodin og E. Regan,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Maria-Eleni Kalliri ved dikigoros P. Aggelakis,

– den græske regering ved K. Georgiadis, D. Katopodis og E. Zisi, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved M. Patakia og C. Valero, som befuldmægtigede,

* Processprog: græsk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets direktiv 76/207/EØF af 9. februar 1976 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår (EFT 1976, L 39, s. 40), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/73/EF af 23. september 2002 (EFT 2002, L 269, s. 15, herefter »direktiv 76/207«), og af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv (EUT 2006, L 204, s. 23).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Ypourgos Esoterikon (indenrigsminister, Grækenland) og Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton (minister for uddannelse og trossamfund, Grækenland) og på den anden side Maria-Eleni Kalliri vedrørende et annullationssøgsmål anlagt af sidstnævnte til prøvelse af administrative retsakter vedtaget på grundlag af en national lovgivning, som gør adgangen for ansøgerne til optagelsesprøven til den græske politiskole betinget af et krav om minimumshøjde.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Artikel 1, stk. 1, i direktiv 76/207 bestemmer følgende:

»Dette direktiv tilsigter gennemførelse i medlemsstaterne af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til adgang til beskæftigelse, herunder forfremmelse, og til erhvervsuddannelse samt arbejdsvilkår og på de betingelser, der er fastsat i stk. 2, til social sikring. Dette princip betegnes i det følgende »princippet om ligebehandling«.«

4 Dette direktivs artikel 2 fastsætter følgende:

»1. Princippet om ligebehandling i henhold til nedenstående bestemmelser indebærer, at der ikke finder nogen forskelsbehandling sted på grundlag af køn, hverken direkte eller indirekte, under henvisning særlig til ægteskabelig eller familiemæssig stilling.

2. I dette direktiv forstås ved:

– »direkte forskelsbehandling«: at en person behandles ringere på grund af køn, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation

– »indirekte forskelsbehandling«: at en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis stiller personer af det ene køn særlig ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige

[…]«

5 Nævnte direktivs artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Anvendelse af princippet om ligebehandling betyder, at der i den offentlige eller den private sektor, herunder offentlige organer, ikke må finde direkte eller indirekte forskelsbehandling sted på grund af køn, for så vidt angår:

a) vilkårene for adgang til lønnet beskæftigelse, udøvelse af selvstændig erhvervsvirksomhed og erhvervsmæssig beskæftigelse, herunder udvælgelseskriterier og ansættelsesvilkår, uanset branche og uanset niveau i erhvervshierarkiet, herunder i henseende til forfremmelse

[…]«

Græsk ret

6 I overensstemmelse med artikel 1, stk. 2, litra a), i lov nr. 2226/1994 vedrørende optagelse, uddannelse og videreuddannelse på politiakademiets skoler og på afdelingen for underofficerer ved brandvæsenets akademi (FEK A' 122), som ændret ved artikel 12, stk. 1, i lov nr. 2713/1999 (FEK A' 89) og dernæst ved artikel 20 i lov nr. 3103/2003 (FEK A' 23), har kvinder og mænd adgang til disse skoler. I henhold til denne bestemmelse er de krav, der finder anvendelse på ansøgerne, og de udvælgelsesprøver, som de skal igennem, fælles for de to køn.

7 I artikel 2, stk. 1, litra f), i præsidentdekret nr. 4/1995 vedrørende adgangen til skoler for politiofficerer og øvrige ansatte i politiet gennem et system med almindelige prøver (FEK A' 1), som ændret ved artikel 1, stk. 1, i præsidentdekret nr. 90/2003 (FEK A' 82), bestemmes, at civile mandlige og kvindelige ansøgere til politiakademiets skoler for officerer og øvrige ansatte skal have en højde på mindst 1,70 m uden sko.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

8 I overensstemmelse med bestemmelserne i præsidentdekret nr. 4/1995, som ændret ved bestemmelserne i præsidentdekret nr. 90/2003, blev der ved afgørelse truffet af den græske politichef offentliggjort en meddelelse om udvælgelsesprøve vedrørende optagelse, i det akademiske år 2007-2008, på det græske politis skoler for officerer og øvrige ansatte.

9 I henhold til bestemmelse II.6 i denne meddelelse om udvælgelsesprøve skulle ansøgerne til denne udvælgelsesprøve måle mindst 1,70 m uden sko.

10 Maria-Eleni Kalliri indgav en ansøgning om deltagelse i den nævnte udvælgelsesprøve, vedlagt den krævede dokumentation, til politistationen i Vrachati (Grækenland), som tilbagesendte disse dokumenter til hende med den begrundelse, at hun ikke havde den højde på mindst 1,70 m, som kræves i artikel 2, stk. 1, litra f), i præsidentdekret nr. 4/1995, som ændret ved artikel 1, stk. 1, i præsidentdekret nr. 90/2003, eftersom hun kun målte 1,68 m.

11 På grundlag af denne tilbagesendelse, som blev foretaget af politistationen i Vrachati, afslog administrationen at give Maria-Eleni Kalliri adgang til at deltage i den pågældende udvælgelsesprøve.

12 Maria-Eleni Kalliri anfægtede dette afslag ved Dioikitiko Efeteio Athinon (appeldomstolen i forvaltningsretlige sager i Athen, Grækenland), som gav hende medhold, idet den fastslog, at artikel 2, stk. 1, litra f), i præsidentdekret nr. 4/1995, som ændret ved artikel 1, stk. 1, i præsidentdekret nr. 90/2003, er i strid med det forfatningsretlige princip om ligestilling mellem mænd og kvinder, og annullerede disse bestemmelser.

13 Indenrigsministeren og ministeren for uddannelse og trossamfund appellerede denne afgørelse fra Dioikitiko Efeteio Athinon (appeldomstolen i forvaltningsretlige sager i Athen) til den forelæggende ret.

14 På denne baggrund har Symvoulio tis Epikrateias (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Grækenland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er artikel 1, stk. 1, i præsidentdekret nr. 90/2003, som har ændret artikel 2, stk. 1, i præsidentdekret nr. 4/1995, og hvorefter civile ansøgere til politiakademiets skoler for uddannelse af politiembedsmænd og -betjente bl.a. skal opfylde kravet om, at »ansøgernes højde skal (for både mænd og kvinder) være minimum 1 meter og 70 centimeter«, forenelig med bestemmelserne i direktiv 76/207[…], 2002/73[…] og 2006/54[…], som forbyder enhver form for indirekte forskelsbehandling på grund af køn for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse og forfremmelse samt arbejdsvilkår i den offentlige sektor (medmindre denne faktiske forskellige behandling er objektivt begrundet i mål, som intet har at gøre med forskelsbehandling på grund af køn, og ikke går videre end rimeligt og nødvendigt for at nå det med foranstaltningen tilsigtede mål)?«

Om det præjudicielle spørgsmål

15 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om bestemmelserne i direktiv 76/207 og i direktiv 2006/54 skal fortolkes således, at de er til hinder for en lovgivning i en medlemsstat som den i hovedsagen omhandlede, som gør ansøgernes adgang til optagelsesprøven til denne medlemsstats politiskole betinget af et krav om, at de, uanset deres køn, har en højde på mindst 1,70 m.

16 Det skal indledningsvis undersøges, om den i hovedsagen omhandlede tvist er omfattet af anvendelsesområdet for disse bestemmelser.

17 I denne forbindelse bemærkes, at denne tvist vedrører administrative retsakter vedtaget i 2007 efter Maria-Eleni Kalliris indgivelse af en ansøgning om adgang til optagelsesprøven til skolerne for officerer og øvrige ansatte i det græske politi i det akademiske år 2007-2008.

18 I henhold til artikel 33, første afsnit, i direktiv 2006/54 udløb fristen for gennemførelse af direktivet den 15. august 2008.

19 I henhold til dette direktivs artikel 34, stk. 1, ophæves direktiv 76/207 i øvrigt med virkning fra den 15. august 2009.

20 Følgelig er de bestemmelser, der finder anvendelse ratione temporis på de faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen, ikke bestemmelserne i direktiv 2006/54, men bestemmelserne i direktiv 76/207.

21 Ifølge artikel 1, stk. 1, i direktiv 76/207 tilsigter dette direktiv gennemførelse i medlemsstaterne af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til adgang til beskæftigelse, herunder forfremmelse, og til erhvervsuddannelse.

22 Nævnte direktivs artikel 3, stk. 1, litra a), forbyder direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af køn i den offentlige eller den private sektor, herunder offentlige organer, for så vidt angår vilkårene for adgang til lønnet beskæftigelse, udøvelse af selvstændig erhvervsvirksomhed og erhvervsmæssig beskæftigelse, herunder udvælgelseskriterier og ansættelsesvilkår.

23 Det følger heraf, at direktiv 76/207 finder anvendelse på en person, der søger arbejde, herunder for så vidt angår udvælgelseskriterierne og ansættelsesvilkårene for dette arbejde (jf. analogt dom af 28.7.2016, Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, præmis 34).

24 Dette er tilfældet for en person, som, i lighed med Maria-Eleni Kalliri, indgiver en ansøgning med henblik på at deltage i en optagelsesprøve til en politiskole i en medlemsstat.

25 Ved at fastsætte, at personer, som måler mindre end 1,70 m, ikke kan få adgang til optagelsesprøven til den græske politiskole, berører den i hovedsagen omhandlede lovgivning imidlertid disse arbejdstageres ansættelsesvilkår og må følgelig antages at fastsætte regler for adgang til lønnet beskæftigelse i den offentlige sektor som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra a), i direktiv 76/207 (jf. analogt dom af 13.11.2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, præmis 30, og af 15.11.2016, Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, præmis 25).

26 Det følger heraf, at en tvist som den, der verserer for den forelæggende ret, er omfattet af det materielle anvendelsesområde for direktiv 76/207.

27 Det skal herefter undersøges, om den i hovedsagen omhandlede lovgivning indebærer en forskelsbehandling, som er forbudt ved dette direktiv.

28 I denne forbindelse konstateres, at denne lovgivning behandler personer, som indgiver en ansøgning til politiskolens optagelsesprøve, identisk, uanset deres køn.

29 Følgelig indfører den nævnte lovgivning ikke en direkte forskelsbehandling som omhandlet i artikel 2, stk. 2, første led, i direktiv 76/207.

30 Når dette er sagt, kan en sådan lovgivning udgøre en indirekte forskelsbehandling som omhandlet i denne artikel 2, stk. 2, andet led.

31 I henhold til Domstolens faste praksis foreligger der indirekte forskelsbehandling, såfremt en national bestemmelse – selv om den er kønsneutral – indebærer, at langt flere kvinder end mænd faktisk stilles ufordelagtigt (jf. bl.a. dom af 2.10.1997, Kording, C-100/95, EU:C:1997:453, præmis 16, og af 20.6.2013, Riežniece, C-7/12, EU:C:2013:410, præmis 39).

32 I det foreliggende tilfælde konstaterede den forelæggende ret selv i dens afgørelse, at langt flere kvinder end mænd er lavere end 1,70 m, således at disse kvinder i medfør af denne lovgivning vil være meget mere ufordelagtigt stillet i forhold til sidstnævnte for så vidt angår adgangen til optagelsesprøven til skoler for officerer og øvrige ansatte i det græske politi. Det følger heraf, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning indebærer en indirekte forskelsbehandling.

33 Imidlertid følger det af artikel 2, stk. 2, andet led, i direktiv 76/207, at en sådan lovgivning ikke udgør indirekte forskelsbehandling, som er forbudt ved dette direktiv, hvis den er objektivt begrundet i et legitimt formål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

34 Selv om det påhviler den forelæggende ret at afgøre, om en sådan begrundelse foreligger, er Domstolen, hvis opgave det er at give den nationale ret fyldestgørende svar, dog kompetent til at vejlede denne ret på en sådan måde, at denne kan træffe sin afgørelse (jf. i denne retning dom af 10.3.2005, Nikoloudi, C-196/02, EU:C:2005:141, præmis 48 og 49).

35 I det foreliggende tilfælde har den græske regering gjort gældende, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning har til formål at gøre det muligt effektivt at udføre det græske politis opgave, og at den omstændighed at have visse særlige fysiske egenskaber, såsom en minimumshøjde, udgør en nødvendig og hensigtsmæssig betingelse med henblik på at nå dette formål.

36 Det bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at ønsket om at sikre politiets operationelle karakter og rette funktion er et legitimt mål (jf. hvad angår artikel 4, stk. 1, i Rådets direktiv 2000/78/EF af 27.11.2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv (EFT 2000, L 303, s. 16), hvis struktur, bestemmelser og formål i vidt omfang kan

sammenlignes med direktiv 76/207's struktur, bestemmelser og formål, dom af 13.11.2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, præmis 44, og af 15.11.2016, Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, præmis 38).

37 Når dette er sagt, skal det undersøges, om et krav om minimumshøjde som det i den pågældende lovgivning fastsatte krav er egnet til at sikre gennemførelsen af det formål, der forfølges med denne lovgivning, og ikke går videre end nødvendigt for at nå dette formål.

38 I denne henseende forholder det sig således, at selv om det er korrekt, at udøvelsen af politiopgaver vedrørende beskyttelse af personer og goder, anholdelse og varetægt af ophavsmænd til strafbare forhold samt præventiv patruljering kan kræve anvendelse af fysisk styrke og forudsætter en vis fysisk egnethed, forholder det sig ikke desto mindre således, at visse politiopgaver, såsom hjælp til borgerne og regulering af trafikken, åbenlyst ikke stiller høje fysiske krav (jf. i denne retning dom af 13.11.2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, præmis 39 og 40).

39 Hvis det i øvrigt antages, at samtlige de opgaver, der udøves af det græske politi, kræver særlige fysiske egenskaber, fremgår det ikke, at sådanne egenskaber nødvendigvis er forbundet med besiddelsen af en minimumshøjde, og at personer, der er lavere, ifølge deres natur ikke har disse.

40 I denne sammenhæng kan der bl.a. tages hensyn til den omstændighed, at den græske lovgivning indtil 2003 med henblik på adgang til optagelsesprøven til skoler for officerer og øvrige ansatte i det græske politi krævede forskellige minimumshøjder for mænd og kvinder, eftersom den krævede minimumshøjde for disse sidstnævnte var fastsat til 1,65 m i stedet for 1,70 m for mænd.

41 De af Maria-Eleni Kalliri påberåbte omstændigheder, hvorefter der hvad angår de græske væbnede styrker, det græske havnepoliti og den græske kystvagt kræves forskellige minimumshøjder for mænd og kvinder, og hvorefter minimumshøjden for disse sidstnævnte er på 1,60 m, synes ligeledes relevante.

42 Under alle omstændigheder ville det formål, der forfølges med den i hovedsagen omhandlede lovgivning, kunne nås ved foranstaltninger, der er mindre ufordelagtige for kvinder, såsom en forhåndsudvælgelse af ansøgerne til optagelsesprøven til skolerne for officerer og øvrige ansatte i politiet på grundlag af specifikke prøver, som gør det muligt at efterprøve deres fysiske evner.

43 Det følger heraf, at den nævnte lovgivning, med forbehold for den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, ikke er begrundet.

44 Under disse omstændigheder skal det forelagte spørgsmål besvares med, at bestemmelserne i direktiv 76/207 skal fortolkes således, at de er til hinder for en lovgivning i en medlemsstat som den i hovedsagen omhandlede, som gør ansøgernes adgang til optagelsesprøven til denne medlemsstats politiskole betinget af et krav om, at de, uanset deres køn, har en højde på mindst 1,70 m, når denne lovgivning stiller langt flere kvinder end mænd ufordelagtigt, og når den nævnte lovgivning ikke synes egnet til eller nødvendig for at nå det legitime formål, som den forfølger, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Sagsomkostninger

45 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Bestemmelserne i Rådets direktiv 76/207/EØF af 9. februar 1976 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/73/EF af 23. september 2002, skal fortolkes således, at de er til hinder for en lovgivning i en medlemsstat som den i hovedsagen omhandlede, som gør ansøgernes adgang til optagelsesprøven til denne medlemsstats politiskole betinget af et krav om, at de, uanset deres køn, har en højde på mindst 1,70 m, når denne lovgivning stiller langt flere kvinder end mænd ufordelagtigt og når den nævnte lovgivning ikke synes egnet til eller nødvendig for at nå det legitime formål, som den forfølger, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Underskrifter